

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:		Pretiuu insertiuniloru:		Correspondintiele se se adreseze Redactiuni dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriulu romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „			
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „ 50 „				

Cum stamu cu Monastirile?

Acésta intrebare ponderósa trebe se intereseze pro totu fiulu credintiosu bisericeii ortodoxe romane, din partile Ungaro-Banatiche. In adeveru, dela invoie'la de despartire intre ierarchiele bisericiloru romana si serba, facuta la 1871, dora va fi sositu timpulu ca se ne intrebemu odata seriosu si de starea monastiriloru.

Despartirea ierarchica s'a enuntiatu atunci numai cu privire la comunitatile bisericesei miste, ér in privintia Monastiriloru, delegatiunea serbésca n'a intratu nici in discussiune cu delegatiunea romana. Serbii nu voiescu se cedeze bisericeii romane ortodoxe nici o monastire, si ei persistu cu tenacitate in hotarirea loru. Delegatiunea romana insa a declarat, ca pentru resolvirea cestiunei monastiriloru si apararea positiunei de dreptu a ierarchiei romane, va intentá procesu serbiloru. Sunt de atunci siepte ani si nici unu pasiu nu s'a facutu inca pentru demonstrarea drepturiloru nóstre asupra monastiriloru. Delegatiunea romana a tacutu, in timpu ce pres'a serbésca a sciutu se intrebuintieze tacerea romaniloru in scopurile ierarchiei serbe!

Noi am aratatu in „Biserica si Scol'a“ nr. 39 din anulu trecut, ca serbii reclama cu intetie Monastirea Hodosiului, ce sta sub jurisdictiunea canonica a Episcopulu ortodoxu romanu din Aradu, si in acésta privintia Preasantitulu Mitropolitu din Carloveti, Procopiu Ivacicoviciu a si cerutu prin o enciclica parerea tuturor episcopiloru sei sufragani. Ascultata parerea acestor'a, Preasantitulu Metropolitu Procopiu cu datulu de ¹⁹/₃₁ Ianuariu a. e. adresá Preasantitulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu scrisórea, pe carea o publicamu aci in totu cuprinsulu ei, fora nici unu comentariu, rezervandu-ne dreptulu ca se revenimu asupra ei cu alta ocaisiune. — Éca cuprinsulu acelei scrisori:

„Despartirea ierarchica a serbiloru si romaniloru ortodocsi din regatulu Ungariei mai cá este

efectuata; numai monastirea Hodosiului, carea e o fundatiune ortodoxa curatu serbésca, si carea prin urmare constituie proprietatea bisericeii ortodoxe serbesci, — se afla inca sub jurisdictiunea ierarchiei ortodoxe romane, respective sub a episcopulu ortodoxu din Aradu.

„Escelentiei Vóstre sunt cunoscute pertractarile, care pana acum au decursu intre bisericile ortodoxe serba si romana in privintia Monastirei Hodosiului; totusi socotu a fi de lipsa a se espune pe scurtu acelea pertractari.

„La anulu 1864 in siedinti'a sinodala dela 24 si 25 Augustu, cu ocaisiunea pertractarei despartirei ierarchice dintre serbi si romani, Episcopulu de atunci alu Transilvaniei, Andrei Br. Siaguna si Episcopulu Aradului *) au propusu ca monastirile Hodosiu, Bezdinu, S. Georgiu si Messiciu se se céda ierarchiei romane.

„In urmare a acestei propuneri repausatulu Patriarchu serbescu Samuilu Masiereviciu a dechiaratu: cá susu numitele monastiri sunt fundatiuni si institute serbesci, si asia dar sunt averi si proprietati ale poporulu ortodoxu serbescu de dincoci, care averi nu se potu instrainá.

„Totusi episcopatul serbescu, din iubire catra romani, ca catra fratii sei coreligionari, s'a pronuntyiatu, cá e gata a cede romaniloru o monastire, anume a Hodosiului, carea apartiene diecesei Aradulu, inse sub acea conditiune: daca la acést'a si-va dá invoirea congresulu nationalu serbescu, carui'a se va substerne obiectulu acést'a spre decidere.

„Congresulu nationalu bisericescu serbescu, la relatiunea ce i s'a facutu despre acést'a prin Patriarchulu Samuilu Masiereviciu, in siedinti'a sa dela ¹⁵/₂₇ Martiu 1865., a luat concludu de a se refusá definitivu cererea romaniloru, ca un'a, carea nu are nici o basa de dreptu, si in urmare a acesteia a se notificá la prea inaltulu locu starea lucrulu prin o representare motivata, respective prin unu memorandu.

*) Episcopu in Aradu éra atunci Preasantitulu Procopiu Ivacicoviciu, Metropolitulu si Patriarchulu actualu alu serbiloru. Red.

„Candu apoi la anulu 1871. delegatiunea romana in siedinti'a comuna cu delegatiunea serbésca dela $\frac{18}{30}$. Iuniu, a cerutu sub Nr. prot. 12. a se dá romaniloru monastirea Hodosiu si S. Georgiu, la aceea a declaratú delegatiunea serbésca, cà standu pe temeiu memorandului congresului nationalu serbescu din anulu 1864. nu póte intrá nici in discusiune in privinti'a monestiriloru.

„Dechiaratiunea acést'a a delegatiunei serbesci, precum si intréga negotiatiune incheiata cu romanii o-a incuviintiatu unanimu congresulu nationalu bisericescu serbescu la 5 Iuniu 1871.

„Dupa aceste dar, pertractarile referitóre la cedarea monastiriloru sunt de a-se considerá din partea serbésca de incheiate si superate, ér cererile romaniloru privitóre la monastiri de respinse.

„Dupa acestu conclusu pana acum nu a urmatu nici o dispusetiune pentru a se pune monastirea Hodosiului sub jurisdictiunea ierarhiei serbesci.

„In urmarea celoru espuse si cu privire la aceea, cà episcopatul serbescu unanimu m'a rogatu se facu passii necesari spre a se restitui monastirea Hodosiului jurisdictiunei ierarhiei ortodocse serbesci, — am onóre pre Escelenti'a Vóstra, cu acést'a a ve rugá, se binevoiti a face dispositiunile necesarie, ca monastirea Hodosiu, din partea episcopului Aradului se se predee episcopului ortodocsu serbescu alu Temisiorei.

„Plecarea si nisuinti'a mie cunoscute a Escelentiei Vóstre, ca reciproc'a iubire fratiésca dintre coreligionarii serbi si romani prin indestulirea si implinirea justei dorintie a poporului si bisericeii ortodocse serbesci se se sustiena, intarésca si consolide, mi-dau indemnulu si me punu in speranti'a, cà Escelenti'a Vóstra veti satisfice acést'a cerere a episcopatului si poporului ortodocsu serbescu de din cóci, si prin urmare veti dispune cerut'a predare a monastirei Hodosiu.

„In celealalte asteptandu dela Escelenti'a Vóstra respunsu in obiectulu acest'a, si recomandandu-me dragostei fratiesci si santeloru rugatiuni, sum etc....“

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodocsa in specie.

(Continuare).

3. *La Persi*, cari sub *Cirus* formau o natiune cu *Medii*, preotii numiti *Magi* aveau cea mai mare putere; ei se priviau nu numai de administratorii credintiei, ci si de judecatorii moravuriloru si de propagatorii binelui comunu; duceau viétia restrinsa, fara a fi in sa misantropi (uritori de ómeni). Datorintiele lorú consistau intru a rugá pre Dumnedieu se redestepte spiritulu omeniloru spre totu lucrulu bunu, maretiu si nobilu. Comportarea preotiloru magi érá démna de esemplu si imitatu. Intre densii érá unulu mai mare, care se numiá pontifex maximus. Datorintiele acestuia erau: a), se se ferésca de tóta spurcatiunea, cà pre elu l'a alesu Dumnedieu de santu, b) se íee dieciuéla dela poporu

in numele atotu puternicului Dumnedieu ca oferte benevole si se le imparta intre cei seraci; c) trebuiá se aiba cunoscintia fundamentala a canoneloru sante ale bisericeii, si a legiloru civile a statului, se-ii chieme si invetie spre aceste si alte sciintie folosítóre pre toti carii marturisescu a fi de aceasi credintia; càci spre acést'a s'au alesu de Dumnedieu. d) Trebuiá se scie deosebí adevéru de minciuna. e) Nu trebuiá se se téma de nimea numai de Dumnedieu, si se nu urésca numai faradelegea. f) Macar cà elu s'a facutu demnu de descoperirile divinitatii ceresci, totusi nu e deobligatu se le descopera acele nimenui, ca nu cumva se se turbure poporulu, care are a se tiené strinsu si a marturisia legea cea scrisa neconditionatu. 1)

Educatiunea la Persi pana la alu 7-lea anu érá imediate sub ingrigirea mumei si parintelui familiei; dela alu 7-lea anu pana la a 17, se facea sub ingrigirea Magiloru séu preotiloru; dela a 17 anu érási trecea la parinti. De partea prima a educatiunei Magiloru se tienéa educatiunea religiosa morala, si lucrarea pamentului, care dupa *Xenofonte* este doic'a genului omenescu, isvorulu bunatatii, indeslirii si desfaterii cei nevinovate. Acést'a scola a tuturor virtutiloru, lucrarea pamantului, érá in mare onóre in Persia, si se socotea, cà se aduce servitiu credintiei candu se provocá si se constringea poporulu la facerea saduriloru celoru roditóre a pamentului. Despre progresulu tieraniloru in lucrarea pamentului se facea reportu Regelui. Elu pedepsí pre cei lenesi, si remunérá pe cei diliginti, si intro di a anului trebuiá se prandiésca cu plugarii. (Xenofonte in economi'a sa). Mai departe, educatiunea Magiloru constá intru a formá din Persi ómeni si cetatieni buni si de omenia; ii invetiau pre ei la pazirea dreptatii, intieptiunei, si vitegiei. Persianulu care nu érá educatu in scól'a Magiloru érá lipsitu de tóte servitiile si onorile in statu, érá cari esiau din scól'a lorú se trimiteau acasa sub grigea parintiloru pe langa urmatóre admonitiune, ce se afla scrisa in cartea lorú cea santa „*Zend-Avesta*“: „De voiti se fiti santi invetiati pruncii vostri bine, cà tóte faptele lorú cele bune séu rele voua se voru imputá.“

Afora de educatiunea poporala in manele Magiloru a fostu si educatiunea familiei Domnitóre. Candu acestia ajungeau etatea de 14 ani, pe fia care ilu instruí câte patru magi, in tóte ramurile sciintiei si mai vertosu a moravuri bune. Unulu ilu deprindea in magie, filosofie, credintia si in sciintia de a se guverná pre sine, alu doile ilu invetiá se graésca totu deauna adevéru, se faca dreptate si se incungiure nedreptatea; alu trielea ilu invetiá cum se se scie luptá cu pasiunile lumei acesteia, si se le devinga prin infranare; alu patrulea ilu invetiá, ca cu animositate si curagiu se se inaltie preste frica in timpu de pericolu (Platone catra Alcibiades cap. I.) Regii si cei mai de frunte ai statului, toti erau adaptati in sciintiele acestoru preoti. Nici o tréba de interesu publicu nu se facea fara scirea si ascultarea lorú, ba dupa *Pliniu* pe timpulu seu, in Persia si Regele Regiloru stá sub ascultarea si porunc'a lorú, si poporulu ii considerá de judecatorii Regiloru, ma, intre *Chambises* si *Dariu Istaspes* a ocupatu tronulu regescu unu preotu Magu cu numele *Smerdis*.

Teologi'a Magiloru, care dintre a tuturoru popóreloru antice a statu mai aprópe de adevéru este urmatoraa: *Mitras* séu sórele, apoi foculu lorú celu santu, imaginá si representá problem'a divinitatii cei mari a ziditorului, de care aveau ei mare grige, si pururea ilu padiau, ca se nu se stinga; lorú nu le trebuiau biserici, diceau cà se osandesce Dumnedieirea inchidiendu-se intre ziduri incunjurate; asemenea lapadau si iconile judecandule nedemne de a se asemaná cu tipulu celu nevediatu a lui Dumnedieu, de aceea ei urgisiau credinti'a desiérta a Sabeismului séu

1) Voyes l'histoire universelle tom. III. ou Hyde Relation veter. Persianor. pag. 13.

idololatri'a Caldeiloru. Mitras séu sórele intipuiá la Persi Dumnedieirea cea mai mare. Acest'a se fie nascutu lumin'a si fiintiele cele spirituale care se numesce Ormusdus si si Aromasdes; asiderea si materi'a séu intunereculu, care se numesce Ariman. Ormusdus erá isvorulu binelui, éra Ariman isvorulu reului. Ormusdus si Ariman erau supusi cu ascultare lui Mitras. Mitras erá sorele, Ormusdus lumin'a dela sóre séu diu'a, si Ariman noptea care se nasce dupa diua din apunerea sorelui; va se dica dualismulu Ormusdus si Ariman e unu dualismu repetatu din natura, in care fieste care obiectu si-are contrariulu seu, diu'a noptea, viéti'a mortea, raiulu iadulu, binele reulu, si asia mai departe. Acésta credintia s'a sustienutu si in Chrestinismu de santii parinti. Asia santulu Augustin dice cá: *Si in ordínea „gratiei a fostu de lipsa ca fiesce caruia lucru se-i-se dea „contrariulu seu spre conservarea perpetua a acelor. Etiam in ordine gratiae dare cuilibet suum contrarium, ad illam in sui perpetuitate conservandam“.* ¹⁾ Si macar cá Ariman intru tóte se opune lui Ormusdus, totusi in contra voiei sale ajuta elu se se prémarésca onórea lui Ormusdus, si de aci amestecarea binelui cu reulu. Caus'a acestoru doua principii va durá pana la capetulu lumei; atunci va urmá invierea, lumin'a se va despartí de intunerecu, dreptii si facatorii de reu si-voru luá plat'a dupa faptele lor. Acésta credintia a facutu pe Persi, cei mai religiosi si morali omeni.

Dupa aceste dara se potu considerá Magii in Persi'a de regi, preoti, invetiatori si filosofi, si sub asemenea nume ocuro si la Evangelistii nostri scriindu de nascerea Domnului: „Si daca s'a nascutu Isusu in Vitileemulu Iudeiei, in dilele „lui Irodu imperatu, éta magii dela resaritu. ²⁾ Éra in „Mineiulu lunei lui Decemvre pag. 128. 135. 147. si 183. „se numescu Filosofi dela Persida (adeca Persia.) Totu aci „pag. 123. 144. si 178., se numescu Regii séu imperatii dela „Persida“, acarora amintire biseric'a nóstra o tiene la serbátorea nascerei, éra biseric'a apuséna la botezulu séu Epifani'a Domnului. Venerabilulu *Beáa* si *Petru Camestoru* au scrisu multe despre ei, amintindule si numele. Ei au fostu preoti de clas'a astrologiloru si profetiloru, cáci de cea mai esentiala parte a invetiaturei lor se tienea sciintia despre stele séu astrologi'a; si de aci se explica si profeti'a lor, cá ar sef venitoriulu.

4-a *Babilonia*, care cu *Asiri'a* facea unu regatu, dupa cum aflamu in sant'a scriptura o-a fundatu *Nimrodu* stranepotulu lui Noe, e situata, intre Eufratu si Tigru, unde e aerulu celu mai curatu din lume, donata cu siesuri intinse, cu unu ceriu frumosu, si cu de tóte bogatiile de prepamentu; unde au fostu cele mai insemnate imperatii, si imperatii vestiti, cum au fostu *Ninus*, care a ziditu *Ninive*, cetatea cea trufasie, care dupa marturisirea lul *Signior de Isle* a fostu mai mare de siepte ori decátu Parisulu cum a fostu acest'a la inceputulu revolutiunei cei mari a. 1792. unde a domnitú préputernic'a *Semiramis*, care dupa ce au cuceritu Indi'a si mai tóta Asia Medie a ziditu *Babilonulu*, care cu frumseti'a si marimea sa a intrecutu departe pe *Ninive*, l'a incunjuratu cu ziduri grose, pe acarui suprafatia periferica putea umblá 6 cara alaturea fara a se atinge unulu de altulu, si avea in grosime séu latime 32, si in naltime 50 de stangeni, cu 250 de turnuri si cu 100 de porti de arama; unde erau aradicaturile si podurile cele mai artificióse, precum si gradin'a cea minunata a *Semiramidei* ce aterná in aeru de asupra Eufratului, si se anumerá ca una din cele siepte minuni a lumei. Aici infloarea architectura si sculptur'a in lemnu si metalu si se aflá *Capiscea* lui *Baal séu Belu* (sórele), si in trena unu stalpu de auru de 40 de coti de inaltu, care totu dedata servia de turnu astronomicu. Aici a domnitú *Nabuchodonosoru*, *Salmanasaru*, *Sancheribu*, *Sardanapolu* si alti, cari

au eroismulu lor au invinsu lumea, si de pretutindenea adunandu pretiósele precum si din Ierusalimu, au mai infrumsetiatu Babilonulu.

In acésta imperatie preotii au fostu cei de antai si in man'a lor a fostu educatiunea religiósá-morala a poporului, sciintiele si artile cele frumóse, precum si artia diplomatica. Ei se numeau *Caldei* si dela densii Babilonia se numia Caldea tocmai precum dela Dumnedieulu *Baal* Babilonia. Ei au fostu cei de antai astronomi in lume, de si Egiptenii pretindu acést'a pentru ei, ca si cum tóte sciintiele si artile si-ar fi luata inceputulu, in Egiptu. Si egiptenii partinescu si Grecii fiindu cá si-grecii dela acéstia si-tragu originea si au imprumutatu sciintiele. Inse considerandu cá Babilonia, astadi *Mesopotamia*, nu este espusa versariloru de apa, sta mai susu, si are unu aeru mai curatu si asia e mai apta si mai destinata pentru astronomie decátu Egiptulu, dicemu cá acésta provintia a fostu patri'a celoru de antai omeni, prin urmare si sciintiele, aici s'au desvoltatu mai iute.

(Va urmá.)

Instructiunea intuitiva.

III.

Articulu precedenté *) ni-a aretatu in genere, ce avemu se pricepemu sub „intuitiune;“ asemenea veduramu ce pretensiuni are instructiunea intuitiva facia de magistru (invetiatoriu). Dar unde se caute acest'a isvorulu celu mai acomodatulu intuitiuniloru? Se incépa cu obiectele din scóla nu e corectulu, de óra-ce elevulu e strainu de densele; va trebui asia dara se produca intuitiuni de acele, cu care sunt dedati pruncii, lucruri din casele parintiesci si din giurulu acestora, si numai pre incetulu se va apropiá de cele ce crede cá potu stírni in elevi curiositate si pofta de a mai cunósce si altele. In cetire si scriere se va sili se produca intuitiuni despre tóte lucrurile, ale carorulu nume le punu elevii pre tablitia séu papiru. Cu exercitii d'aceste ocupa invetiatoriulu pre scolari cam de regula doi ani, adeca pana candu fia carele póte ceti si scrie totu ce exprima. Dupa ce disparu greutátile aceste, i-se deschide invetiatoriulu adeveratulu terenu de a lucrá cultivandu-si elevii cu ajutoriulu intuitiuniloru, cáci acum ii póte portá usioru prin spatiu si li póte procurá intuitiuni despre tóte obiectele, la care este permis se-si conduca pruncii.

Invetiatoriulu afla in spatiu depositulu celu mai mare de materialu, cu care pote cultivá pre elevi. Pretutindenea afla obiecte, care prin form'a loru stírnescu interesu, ér prin multele loru proprietáti promitu folóse pentru viétiá. Si cunoscenti'a acestoru obiecte dupa form'a si marimea loru se cuprinde altmentrea sub numirea loru de „geometria,“ cu care asia dara in scol'a elementara trebuie se incepemu pre la a dou'a diumatate a anului alu doilea, séu chiaru la inceputulu anului alu treilea, adeca fiendu prunculu in alu optulea anu.

Voindu se stírnimu in elevi interesu si totu odata se li preparámu folose, trebuie se scimu, cumu are se fia instructiunea intuitiva in geometria?

Amu afirmatu in nr. 3 cá ori ce invetiamentu si-are de basa intuitiunea; considerandu inse cá acést'a preparéza pre cele cinci simtiri pentru ca se percépa cunoscentie si esperintie straine, suntemu necessitati se sustienemu acumu, cá intre tóte scólele cea elementara are se se ocupe in lini'a prima cu instructiunea intuitiva a geometrii.

¹⁾ S. Aug. lib. II. De civit, Dei cap. 18. Ecclesiastulu 33. 15.

²⁾ Mat. 2. 1. 7.

*) Vedi Nr. 3. „Bis. si Scól.“

Inceputulu trebuie se-lu facemu fora ca se ne tienemu orbisii de împărțirea logica dupa linie facia, corpu; mai corectu e se pertractămú tóte corpurile cunoscute, despre care prunculu si-póte face intuitiune, se vorbimú despre totu ce se referesce la forma si marime; astu-feliu lu-lasámú pre pruncu se vina singuru la cunoscinti'a linieloru, punctului, feciei, corpului, coltiului, cercului, se scie ce e lungimea, latimea, grossimea, inaltimea, afundimea, ce e egalitatea si neegalitatea, ce e similu si dissimilu, ce insemnéza perpendicularu, verticalu si plecatu, etc?

Dupa cunoscintiele aceste incepemu cu pruncii a desemná tóte figuréle si langa fia care a scie numele technicu. *) Pruncii facu puncte, ducu linii drepte, strimbe, verticali, perpendiculari si plecate, se intielege cá pre tabl'a lorú; afla directiunile in drépt'a, in steng'a, in susu, in diosu, inainte, inderatu; desemnéza doue linie omologe (in aceeași directiune) si din contra; forméza anghiuri prin stresectiunea aloru doue linie, séu numai prin intalnirea lorú; se ocupa cu anghiurile dela unu punctu, doue seu trei, ma! chiaru si cu figurele rectilinie, curbilinie si amestecate, assemenea cu poligonele, intru cátu aceste se potu pertractá dupa regule mai usiore. Ajungundu apoi la cercu, inusi invetiatoriulu supórta esercitiile prime ale desemnului; combinéza cerculu cu alte cercuri, cu figuri si cu linii drepte si astu-feliu i-dá pruncului ansa la consideratiuni fórté cultivatorie.

Ajungundu pana aici, ti-facemu acumú idee de mesurare. Mai antái ei mesura liniile comparandu un'a cu alt'a dupa ochiu, adeca punendu-le langa olalta; dupa aceea mesura cu palm'a ori cu pasulu séu urm'a, mai târdiu apoi trebuie dedati la mesurarea cu firulu si numai dupa ce ni-s'au gatatu mediele ajutatorie, li-aretámú metru, decimetrulu si chiaru decimetrulu.

Form'a instructiunei in materi'a acést'a elementara e conversarea séu vorbirea, ér scopulu, ce-lu urmárimú, e procurarea de consciencia mai lamurita a tuturor reprezentatiunilor spatiarie, si astu-feliu se departámú din elevi tipurile individuali, se-i conducemu la intuitiuni mai pure si in fine chiaru la concepte geometrice in intielesu strinsu.

Ocupatiunile aceste, ca si tóte ale matematiciei, dedau pre elevu se fia esactu in reprezentatiuni si concepte, ma! i-deschide calea se cugete despre materie, la care pre langa cantitate mai trebuie considerata si cualitatea.

Pentru scol'a elementara ajunge din geometria materialulu indigitatu pana aici.

Invetiatoriulu dibace trebuie se cunosca la ce rezultate finali are se ajunga instructiunea intuitiva a geometriei, asiá dara trebuie, se cunósca bine impartirea instructiunei prin scótele medie; dela densulu aterna, ca elevii din scolele medie se precépa bine si se aiba aplicare spre geometria. Densulu trebuie se scie, cá intuitiunea nu se referesce numai la imprimarea obiecteloru esterne in consciencia, ci si la imprimarea de obiecte pre care numai ni-le cugetámú, si pentru ca se potemu face pre cineva capabilu de atari intuitiuni, trebuie se cunóschemú forte bine atátu metod'a sintetica, cátu si cea analitica a instructiunei geometrice, ca la casu de lipsa se intrebuintámú pre aceea, ce ne conduce mai usioru la scopu, dar totu de un'a se grigimú, ca propunerea se apara euristica, va se dica insisi pruncii se afle aceea ce trebuie aflu, firesce cá ajutati de invetiatoriulu. In modulu acést'a se destépta si intaresce intrensii poterea combinatoria, cáci nu lucréza numai unulu, ci mai multi, ma! intréga scól'a o potemu aduce in atare vivacitate, cumu nu se mai pote la nici unu obiectu.

*) Acést'a se observa la invetiatorii nostri fórté raru, se sfiescu mai alesu in matematica de adeveratele numiri technice, pentru ce? — voru simti insisi!

Geometri'a ca parte integranta a matematiciei nu e alt'a de cátu unu sistemu de adeveruri, si daca deprindemu pre elevi inca din scol'a elementara se invetie a cunosce, deci a iubi a de verulu, atunci simtimu in internulu nostru multumire nedescrribila, vedendu cátu de salutaru se desvolta cugetarea fiitoriului barbatu.

T. Ceontea.

La istori'a miscariloru nationale in Banatu.

Timpulu redesteptarei nationale va trebui se formeze negresitu unu periodu insemnatu in istori'a nationala a poporului romanu. Vocea libertatii, care la 48 resuná in tóte anghiurile Europei, a strabatutu si la consciinti'a multu apesatului poporu romanu din Ungari'a, Ardelu si Banatu. Elu incepú se vedea si se cunósca cá e mosneanulu acestei patrie, cerú drepturi egali cu natiunile conlocuitoare, si protestá energicu in contra inpilariloru straine. Contimporarii seiu aceste miscari nationale, inse ele trebuiescu transmise si posteritatii, ca se le cunósca, trebuie se le insemnamu pentru istori'a nationala! Ca unu documentu despre atari miscaminte nationale, in Banatu, incuragiate de barbati ca Murgu, Bojinca, Andrei Mocioni, Babesiu etc. publicamu aci memorandulu Romaniloru din comitatele Banatului, substernutu la Maiestatea Sa in 1863 pentru multele nedreptatiri si asupriri facute poporului romanu. *)

Maiestatea Ta Prea Inaltime Imperate! Prea Gratiose Dó-mne!! Romanulu, decandu are elu norocirea de a se aflá sub blandulu scepturu alu Augustisimei case Habsburgo-Lotringice, s'a indatinatu in tóte nenumeratele sale apesari si persecutiuni a-si cautá uniculu seu limanu de scapare la grati'a Imperatului seu, fiindu elu dintru inceputu convinsu, cá numai de la prea inaltu acel'a, ca de la funtele, din care totu binele se revérsa si in alu carui santu interesu jace adeverata prosperare a totoruru popóreloru imperiului, si elu si-va aflá de securu doritul remediu spre alinarea suferintieloru sale.

Acésta sperantia si incredere eredita de la strabunii nostri cátra inaltiatulu nostru imperatoriu si catra august'a casa domnitória ne indémna asta data si pre noi, in suferintiele nostre cele mari si multe a alergá cautandu alinarea lorú la prea inaltiatulu tronulu alu Maiestatei Tale.

Maiestate! Candu Maiestatea Ta, condusu cu buna séma de cele mai maretie intentiuni pentru fericirea popóreloru M. Tale, Te ai induratu prea graciosu prin diplom'a din 20. Octobre 1860 si prin prea inaltele autografe intregitórie totu din aceeași di a-Ti estinde parintésc'a ingrigire si preste acele natiuni ale Ungarici, cari prin simpl'a restituire a starei constitutiunali de mai nainte aru fi fostu degradate la trista sórte de nulitate, ce le-o croise aceea constitutiune, si in termini respicati si in tipu destulu de pozitivu a regulá referintiele natiuniloru nemagiare facia cu natiunalitatea cea magiara mai nainte eschisivu indreptatita, constatandu in amintit'a prea gratioasa diploma egalitatea totoruru supusiloru inaintea legéi, garantitul liberulu esercitiu de religiune pentru fiacine si capacitatea de deregatorie publice fora privintia la stare si nascere; éra in prea inaltulu autografu alu 20., ca o pregatire la realizarea egalitatii natiunali de atáte ori de pre tronulu rostitu, precisandu dreptulu limbeloru nemagiare, ca alu elementului principalu alu diferiteloru natiunalitati, si amenintiandu cu tóta serio-sitatea ori-ce apesare si silnicia in limba si natiunalitate:

*) Acéstu documentu ilu avemú, impreuna cu altele de inteseru bisericescu, dela Dlu avocatulu Dionisiu Cadariu. Red.

atunci Maiestate, tóta lumea s'a convinsu deplinu, cumca M. Ta doresci seriosu desvoltarea, prosperarea toturor popórelor si natiunalitatilor de sub parintesculu sceptru imperatescu, si nu vei mai suferi ca ore-care casta, poporu séu natiunalitate se absorba tóte drepturile si folosele publice, despoindu si inpilandu pre celelalte.

Dara insa, Maiestate, populi nemagiari de sub coron'a Ungariei, si anumitu Romanii Banatului Temisianu, precátu s'au bucuratu ei pre de o parte de acést'a manifestata prea inalta si marinimósa gratia a M. Tale, pre de alta parte dupa tristele si amarele loru experientie seculari chiaru asia au fostu de petrunsi de temerea, cá fruntasii natiunei magiare, chiamati prin M. Ta a guverná tiér'a, in nesatiulu loru natiunalu, radimati pre usulu si de ei insii formatulu dreptu eschisivu de mai nainte, tóte voru încercá si voru pune in lucrare spre a paralisá prea inalt'a voia si a elude prea parintescile si prea dreptele intentiuni ale M. Tale, si poterea si auctoritatea luata din manile M. Tale spre conducerea si desvoltarea si fericirea toturor popórelor o voru folosi spre redicarea si intarirea numai a elementului seu, cu total'a negrire a toturor celoru-álalte. Acést'a temere a fostu motivulu principale, cá Romanii Banatului Temisianu, — atátu prin reprezentantele loru Domnulu Andrei de Mocioni in consiliulu imperialu inmultitu din a 1860, cátu si prin barbati de incredere convocati si ascultati mai tardiu in acést'a privintia de catra emisulu comisariu imperatescu, contele de Mensdorff-Pouilly, si in fine prin unu actu separatu solenelu, provediutu cu mai multe mii de subscieri si asternutu M. Tale la inceputulu lui Decembre 1860 prin fostulu atunci ministru presiedinte contele de Rechberg, — cu totu zelulu si tóta conscinti'a au protestatu in contr'a anecsiunei si contopirei Banatului in Ungari'a, pretinsa de Magiari. Cu tóte acestea, acésta anecsiune si contopire pre temeulu pretinsulu dreptu de statu s'a facutu, dar apoi — dorere — si temerile nóstre tóte, tóte deplinu s'au implinitu!

Maiestate! Noi Romanii fostulu Banatu Temisianu ne aflamu siliti a aduce la prea inalt'a cunosciintia a M. Tale, cá aici in partile locuite prevalinteminte de noi, nu numai principiulu egalei indreptatiri natiunale prochiamatu de atâte ori de pre prea inaltulu tronu pentru tóte poporele imperiului, dar si tóte drepturile nóstre cuprinse si garantate in diplom'a M. Tale din 20. Opt. 1860 si in prea inaltele autografe din aceeasi di de feliu nu se observéza. Cáci precandu in alu 20 autografu se inpoterescu comunitatile a-si alege limb'a afacerilor comunali, singuraticii se indreptatiescu de a se folosi de propri'a sa limba in causele sale, si deregatorii judetarii precumu si administrativi se indreptarescu, totu felulu de ordinatiuni si decrete, cari le indrepta nemidiulocitu catra vreo comuna, numai in acea limba a le emite, care este limb'a oficióse a afacerilor comunali, éra privatiloru la esibitele loru in acea limba a le respunde, in care sunt compuse acele esibite: nu numai cá judecatorii si diregatorii administrativi nu dau ordinatiunile si demandatiunile sale catra comunele romane in limb'a romana, ci inca ei oprescu comunele de a-si dechiará limb'a sa natiunale de limb'a afacerilor comunali, si a se folosi de ea, neprimindu relatiiuni si petitiuni si plansori in alta limba, decátu in cea magiara, persecutandu totu deodata in totu modrulu pre acei, cari voiescu a-si aduce la valóre si a se folosi de acestu dreptu datu loru prin M. Ta. Totu asiá purcedu ef si facia cu privatii; cáci nu numai cá nu dau nici unu feliu de indorsate si responsuri in limb'a, in care e compusa cererea, ci — cu totalulu despectu alu prea inalteloru respicateloru ordinatiuni si amenintiiari — cererile si plansorile compuse in limb'a romana de comunu nici nu le primescu.

Romanii, dupa cum amu intielesu, mai cu séma cei din partile Aradului, adese ori s'au plansu pana la M. Ta in contra nerespectarei acestui dreptu datu si garantitu

loru prin prea gratiosulu loru imperatu si domnu, aretandu feluritele machinatiuni, prin cari mai cu séma comunele se impédeca de a se folosi de limb'a sa natiunale ca limb'a afacerilor comunali; si in urm'a acestoru planseri avuramu rar'a bucuria a vedé, cá M. Ta convingundute despre adevurul plansoriloru acestor'a, prin prea inalt'a resolutiune din 20. Iuliu 1862 Te indurasi prea gratiosu a esplicá si a completá facia cu comunele prea inaltulu autografu alu 20. din 20. Opt. 1860., enunuciandu acelu prea dreptu principiu, cumca in fiacare comuna limb'a afacerilor este totdeun'a limb'a majoritatiei locuitoriloru comunei, voindu si prin acést'a a face capetu intrigeloru si asupririloru magiare devenite la prea inalt'a cunosciintia a M. Tale, éra in privint'a privatiloru lasandu dispusetiunile din citatulu prea inaltu autografu nestramutate.

Cu tóte aceste insa, Maiestate, cu inim'a sfasiata de superare si de dorere trebue se-Ti descoperimu, cá prelanga tóta chiaritatea si pusetivitatea acestoru prea drepte si prea gratiése ordinatiuni ale M. Tale diregatorii publice, si judetarii si administrativi, nu numai cá contrastau aplicarei acestor'a ci voindu a elude tóta poterea interna a acestor'a, se folosescu de feliu de feliu de sofisme si apucature, prin cari nulifica totu dreptulu de limba si natiunalu, pre care M. Ta ai avutu prea inalt'a gratia de a-lu daruí si garantá popóreloru nemagiare; ba cu cea mai profunda machinire vediuramu de repetite ori, cumu chiaru dicasteriele mai inalte, consiliulu regiu si cancelari'a r. aulica a Ungariei, — despre cari altmintrea amu supune, cá sunt mai cu séma chiamate a sustiené in tóta rigorea si a duce la indeplinire cu tóta strictéti'a mandatele M. Tale, — in diferite si minunate chipuri se nesuescu a ne detrage drepturile prea gratiosu concese de catra M. Ta. Asia in vér'a anulu trecutulu inaltulu consiliu locutieninte regiu din Buda prin unu intimatu alu seu catra episcopii diecesani oprescu strinsu pre preotii nostri (cari dupa chiamarea si referintiele loru sociali aru fi se fie parintii, conducatorii si luminatorii poporului) a se ocupá ei cu caus'a limbei nostre, numesce pasii nostri, facuti spre introducerea limbei nostre in afacerile nostre comunali, o exploatare condamnvera a diplomei si autografelor din 20. Opt. 1860., demanda episcopiloru si clerului a denunciá pre persoanele ce staruescu in caus'a limbei, si a scóte protocélele scrise despre oficiositatea limbei romane prin comunitati din arhivele bisericeloru nóstre; — asiá acumu de curendu totu inaltulu consiliu din Buda intr'unu decretu indreptatu catra siefii comitateloru, provocandu-se la o respectiva indrumare a cancelariei M. Tale unguresci aulice, prea inalt'a resolutiune a M. Tale din 26. Iuliu 1862. si prea inalt'a diploma cu autografulu alu 20. din 20 Opt. 1860. intr'acolo le esplica, cumca comunitatile nemagiare, prin urmare si cele romane, numai intru atáta se potu folosi de limb'a sa, încátu actele scrise intrins,a se restringu numai la afaceri, ce au a remané inleintrulu comunitatei (va se dica cu alte cuvinte: la simplele loru prenotári), éra in tóte alte afaceri au a se servi de limb'a magiara. Acést'a intortocata interpretare a prea inalteloru chiare si respicate ordinatiuni nice e calificata nice destinata spre alt'a, decátu in termini neparuti a ne despoiá de totu dreptulu de limba acordatu si garantatu de prea inalt'a gratia a M. Tale.

Maiestate! Candu M. Ta condusu de mai inalte respecte de statu Te ai aflatu indemnatu a decide asupr'a sortei fostulu Banatu Temisianu, atunci avendu prea parintésca privire la pronuciat'a temere din partea Romaniloru pentru limb'a si natiunalitatea loru, Te ai induratu a luá prea gratiosa cunosciintia despre acést'a intemeiata temere a loru, si in prea inaltulu rescriptu de reincorporare din 27. Decem. 1860. Te ai induratu in termini imperativi a demandá si a insarciná cancelari'a aulica ungara, ca in fostulu Banatu, spre delaturarea temerei Romaniloru pentru suprimarea limbei si a natiunalitatei loru, in locurile desu

indesatu locuite de ei se se aplice de ampoiati numai barbati abili din natiunalitatea lor; totdeodata ai binevoitu M. Ta prea gratiosu a dá guvernului ungurescu instructiunea, ca la tóte dicasteriele mai inalte ale tiei se aplice câte un consiliariu si alti diregatori din sinulu Romaniloru banatiani; recunoscundu prin acést'a asiadara, cà limb'a si natiunalitatea unui poporu numai prin ampoiati din sinulu lor se póte conservá, si cà numai acestea sunt in stare a delaturá si sterge temerea Romaniloru in privinti'a suprimarei limbei si a natiunalitatii lor.

Atins'a prea inalta resolutiune in partea sa, care decide reincorporarea Banatului cu Ungari'a, s'a efeptuitu numai-decátu cu cea mai mare rapediune; partea a dóu'a in sa, adica conditiunea, prelanga care s'a ordinau acésta reincorporare, vedemu cu dorere mare, cà de feliu nu s'a implinitu, de si acést'a tocmai asiá de respicatu se cuprinde in acelu prea inaltu rescriptu, ca si insasi reincorporarea.

Ca se aretamu prin date, cumca precumu prea inalte resolutiuni emanate in favorea limbeloru nemagiare, prin urmare si a celei romane, asiá si dispusetiunea din prea inaltulu rescriptu de reincorporare si prea inalt'a instructiune totu atunci emanata, intru aplicarea Romaniloru calificati de oficianti in locurile de Romani desu indesatu locuite si pre la dicasteriele si judetiile mai inalte, de feliu nu s'au implinitu si nu se implinescu — ne luamu libertate, in omagiala supunere, din multe alte casuri urmatóriele a le aduce la prea inalt'a cunosciintia a M. Tale, si anume: (Va urmá.)

D i v e r s e.

„4.„ **Noulu Papa.** In 20 st. n. a lunei curente s'a facutu alegerea noulu Papa in Vaticanu. Colegiulu electoralu (conclave) compusu aprópe din 70 cardinali, a alesu de successoru lui Piu IX. pre cardinalulu Pecci, care a luatu numele de Papa Leone alu XIII. Cardinalulu Pecci si Archiepiscopu de Perugia, s'a nascutu in Carpinetu (Italia) 1810. in 2 Martiu. Despre elu relatéza foile, cà e unu barbatu de o rara energia si capacitate in administratiune.

— **Arborele Assa-Mussa séu bastonulu lui Moise.** — Diuarulu „Noulu Timpu“ se anuncia din Taskend, cà muzeulu localu din Karakol i s'a tramisu din nou unu interesantu esemplaru din speci'a de arbori, asia numita „Assa-Mussa“, adica bastonulu lui Moise. Dupa traditiunile de acolo, Moise a scosu cu unu bastonu din lemnulu acest'a apa din stanca. candu trecura Israelitii prin pustie, si tot cu acést'a a impartitu valurile la trecerea sa prin marea rosie. Din caus'a acést'a arborele se tiene de santu, si e intrebuintiatu de catra Molahi pentru bastóne. Fórte memorabila e o insusire a acestui arbore: In stare de verdeatia e fragi'u peste mesura, asie in càtu nu ai lipsa de instrumente spre a-lu rupe, ilu poti frange usioru cu manele si-lu poti taiá cu unu cutitu ordinaru; uscatu in sa, trunchiulu se intaresce atátu de multu, in càtu bastonulu celu mai subtile nu-lu poti frange, de càtu cu ostená. Intrebuintiatu ca lemnu de focu, Assa-Mussa, séu bastonulu lui Moise, da o flacara luminósa si o caldura mare. Elu cresce pe inaltimele de la Tiansian, in locuri cu isvóre si balti mlastinóse.

— **Ofertu generosu.** Preotulu din Cherechiu D. Teodoru Stanu a colectatu dela poporeni si pe sém'a alumneulu pedagogicu din Aradu 300 litre de gráu si 58 litr. cucuruzu.

„4.„ **Bibliografia.** A aparutu de sub tipariu „Metodulu computulu in scól'a populara“. Manualu pentru invetiatori si preparandi de V. Gr. B o r g o v a n u, profes. preparandialu. Gherla. Cu literile tipografiei diecesane. 1878. Pretiulu 35 cr. esemplariulu; si transportulu postalu 5 cr.

Anunziu! *)

Subscrisulu, nascutu in Aradu, de natiune romanu gr. or. dupa ce mi-am completatu studiile in Pest'a, Vien'a si alte orasie insemnate, me recomendu in bunavointi'a on. publicu din Aradu si din provincia ca pictoru a academi'e u, si ca atare primescu ori ce lucru din cadrulu picturei artificióse, castele si palaturi, biserici si iconostasuri, precum si totu feliulu de icóne pentru prapori si baldachine bisericesci, si pentru flamurile deosebitelu reuniuni, promitiendu, cà me voiu nisui a coresponde asteptariloru on. publicu prin lucru promptu, precisu si cu pretiu moderatu.

Dupa care me subscriu respectuosu

Mihaiu Sierbanu,
pictoru academicu.

C o n c u r s e.

1—3.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or din comun'a **Repsigu** in inspectoratulu Ienopoliei-Borosineu, comitatulu Aradului, se publica concursu cu terminulu de alegere pe **9. Martie a. c. st. v.**

Salariulu anualu 146 fl. v. a. — 7 cubule de gráu, 7 cubule de cucuruzu, 12 orgii de lemne din care este a se incaldí si scóla — 14 magi de fenu — 2 mesuri de mazere — fasole. cuartiru liberu cu gradina pentru sematuru.

Recurentii au se produca testimoniulu despre absolvirea preparandiei, — de cualificatiune, si atestatu de moralitate, éra recursele adresandule comitetulu parochialu, le voru trimite in Borosineu pana la 2 Martie a. c. st. v.

NB. Fiindu-cà la numit'a statiune de prezentu este invetiatoriu substituitu, la casu den'ar fi alesu, i-se acorda din partea comitetulu parochialu jumatare din salariulu anualu pana respectivulu substituitu si-va castigá alta statiune.

Repsigu, 31 Ianuariu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Nicolau Beldea**, insp. scol.

1—3.

In urmarea ordinatiunei Ven. consistoriu diecesanu de Nr. ³⁰/₁₂ 1877. Nr. 500 scol. pentru statiunea invetiatorésca la scól'a confesiunala romana din comun'a **Jabuc'a**, protopresbiteratulu Versietilui, cottulu Timisiului, se escrie concursu cu terminu pana in **19. Martiu a. c.** stilulu vechiu.

Emolumintele sunt: in bani gata 300 fl. v. a. pentru recuisite de scrisu 6 fl. 4 orgii de lemne din care se se incaldiésca si scól'a, unu júgeru de pamentu din care diumetate e saditu viie si 10 fl. spese pentru cercetarea conferintiloru.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt avisati a-si tremite recursele adresate comitetulu parochialu la reverendissimulu domnu Ioane Popoviciu protopresbiteru in Mercin'a per Varadia.

Jabuc'a, in 6. Februaru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dlu protopresbiteru tractualu.

*) Pentru celea cuprinse in acestu locu, redactiunea numai facia cu legile de pressa primesce responsabilitatea. **Red.**

1—3.

Pentru ocuparea parohiei vacante **Bricheni-Colesci** se deschide concursu cu terminu pana la **26 februaru a. c.**

Emolumintele sunt: 1) din Bricheni dela 68 numere câte $\frac{1}{2}$ mesura cucurudiu si 40 fl. si stólele usuare.

2) din Colesti dela 60 numere câte $\frac{1}{2}$ mesura cucurudiu si stólele.

Pentru cuartiru se va luá in arenda ceva casa acomodata in Bricheni.

Recurentii vor avea a-si tramine petitiunile sale pana la terminulu indicatu la acestu oficiu protopopescu,

Beiusiu, in 28 Ianuariu. 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Vasilu Pappu**, prot. Beiusiu.

1—3.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. din comun'a **Bradetu**, protopresbiteratulu Mediatului, cottulu Bihorului, cu carea e impreunatu si postulu de invetiatoriu se publica concursu, cu terminulu de alegere pe **9 Martie st. v. a. c.**

Emolumentele preotiesci sunt: Dela 90 de nre 58 fl. adeca câte 80 cr. dela unu nr. stolele dela inmormentari, cununii scl. statorite dupa usulu veteranu.

Emolumintele invetiatoresci sunt 80 fl. v. a. 4 cubule grâu si 4 cucuruzu, 8 orgii de lemne, 1 portie fenu si unu fiору dela tóta cas'a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia cu postulu invetiatorescu, suntu avisati a-si tramine recurselu, instruite conformu statului org. la subscrisulu protopopu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu concernentulu protopopu **Petru Sobau**.

1—3.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu dela scól'a confesionala gr. or. romana din comun'a **Giulvezu**, protopopiatulu Ciacovei, cottulu Torontalului se publica concursu pana in **26 februarie a. c. st. v.** Dotatiunea anuala se cuprinde din 126 fl. v. a. si 60 chible de grâu, 8 stangeni de paie din care are se se incaldiésca scóla amesuratu, 3 lantie de aratura si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au pana la terminulu prefiptu se-si indrepte petitiunile sale catra comitetulu parochialu, prin protopopulu tractualu, alaturandu tóte atestatele câte sunt prescrise prin statntulu organicu, si prezentanduse in persona in comuna in vreo dumineca pentru a-si aratá desteritatea in cantarile bisericesci.

Giulvezu, 1 februaru 1878.

Comitetulu parochialu,

In contielegere cu pré on. prot. **Ioan P. Seimanu**.

1—3.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. din comun'a **Pestere** protop. Caransebesiului se publica prin acést'a concursu cu terminu de **6 septemani dela 1-a publicare**.

Emolumintele sunt: Birulu dela 119 case câte 15 oche in cucuruzu sfermatu séu 1 fl. de casa, stol'a indatinata, unu iugeru de pamentu intravilanu saditu cu pomi roditori, si una sesia de pamentu aratoriu si fenatiu.

Cei ce dorescu a competá la postulu acest'a, vor avea se trimita petitiunile instruite conformu stat. org. si dis-

puseciuniloru ven. Consistoriu din 29 Decembre 1875. Nr. 858. bis. la subscrisulu, in sa adresate catra Sinodulu par. din Pestere.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Nicolau Andreovicu**, protopr.

1—3.

Pentru postulu invetiatorescu dela scól'a confesionala gr. or. romana din **Agadicu** protopresbiteratulu Oravitiei, Comitatulu Carasiului, se publica prin acésta concursu pana in **19 fauru a. c.**

Emolumintele impreunate cu acestu postu suntu: 1) Salariulu anualu in bani 300 fl. v. a. 2) 4 orgi, de lemne in natura, 3) 2 jugere de pamentu aretoriu, 4) 1 jugeru de pamentu locu separatu estravilanu aretoriu, 5) 15 fl. pentru spelele scripturistice, 6) 10 fl. pentru conferentie, a 7) cuartiru liberu cu gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramine recurselu instruite dupa statutulu organicu, si adresate comitetului parochialu catra D. Protopresbiteru Iac o b u P o p o v i c i u in Oravitia — si de este in putintia a-se aretá si in comuna intru o dumineca séu serbatore.

Agadicu in 29. Ianuarie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. Protopresbiteru districtualu.

2—3.

Pentru parochi'a vacanta din **Sant-nicolaulu micu**, se deschide concursu cu urmatóriele emolumintele si anume: folosirea intravilanului parochialu, a sesiunei parochiale, a birului si stolei indatinate.

Dela recurinti se recere ca recurselu ajustate cu atestatu de conduita cu testimoniu de 8 clase si maturitate, cu absolutoriu clericalu si testimoniu de cualificatiune pentru parochiile de frunte si adresate comitetului parochialu concerninte, se-le trimita parintelui protopopu Ioanu Tieranu in Lipova, pana inclusive **4. Martie** căci in 5 se va tiené alegerea. Se recere totodata dela recurinti si acea, că in internalulu dela prim'a publicare a concursului pana 8 dile nainte de alegere, se se presinte in cutare duminica ori serbatóre in biserica numitei parochii, spre a-si aretá desteritatea in cantare, respective oratoria.

Aradu, $\frac{3}{15}$ fauru 1878.

Consistoriulu eparchialu

gr. or. rom. din Aradu.

3—3.

Parochi'a protopresbiterului din comunitatea **Usdinu** are lipsa de unu capelanu.

Emolumintele suntu a treia parte din sesiunea parochiala, precum si a treia parte din stola si biru.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramine recurselu instruite cu tóte documentele prescrise in stat. organicu, si adresate comitetului parochialu din Usdinu pana la **12 Fauru 1878**. Domnului protopresbiteru **Sim e o n u** Dimitrieviciu in Panciova.

Usdinu, 15. Ianuarie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Simeonu Dimitrieviciu**, protopresbiterulu Panciovei

3—3. Conformu ordin. Ven. Consistoriu eparchialu greco-orient. rom. alu Caransebesiului dtto 29 Decembre 1877. Nr. 991 bis. se escrie concursu pentru unu cooperatoru in comun'a *Jebeliu*, cu terminu *pana la finea lunei lui Fauru a. c. st. v.*

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt: una sesiune parochiala de 33 de jugere pamentu aratoriu si stol'a usuata dela 160 de case; catra acést'a, din functiunile ce va seversî in parochi'a protopresbiterala, va avé a 3-a parte din stola.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si tramite recursele pana in terminulu mai susu pusu instruite cu tóte documintele prescrise de statutulu organicu D. protop. Alesandru Ioanovicu in *Jebeliu*; mai departe are se documenteze cá a absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale; totodata in vreo Domineca séu serbatóre se se presente in s. biserica spre documentarea destaritatei sale in cantate si tipicu.

Jebeliu in 22. Ianuariu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Alesandru Ioanovicu**, protopresb

3—3.

Pentru statiunea invetiatorésca conf. gr. or. rom. din comun'a *Vermesiu*, Cottulu Carasiului, protopop. Jebelului se escrie concursu pana in **25 Martiu a. c. st. v.**

Emolumintele sunt: Salariu anualu in bani gata dela com. biser. 160 fl. unu ajutoriu dela ven. consistoriu de 40 fl.

Pentru recuise de scrisu 5. pentru spesele conferintielor invetiatoresci 8 fl. 8 stengeni de lemne din care se se incaldiésca si scol'a, 2 jugere de pamentu aratoriu, si cortelu liberu cu 2 incheperi si cu gradina de $\frac{1}{2}$ jugeru.

2—3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci la scól'a gr. or. din comun'a bisericésca *Aradu-Sieg'a*, inspectoratulu Aradului, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **17 aprile st. v.**

Salariu in bani gat'a 400 fl. v. a. 10 metri lemne si quartiru cu o gradina mare de legumi.

Recurentii au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, de cualificatiune, testimoniu despre absolvarea 4 clase gimnasiale séu 3 clase reali, si atestatu de moralitate.

Recursele adresate comitetulu parochialu, se voru trimite Reverendisimulu Domnu Protopresbiteru si inspectoru scolaru Ioane Ratiu in Aradu, ér alesulu invetiatoriu si-va ocupá dostulu seu la inceperea anulu scolasticu, adeca la 1 Septembrie 1878.

Aradu 30 Decemvre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ioanu Ratiu**, protopopulu Aradului si inspect cerc. de scole conf

Recurentii sunt avisati a-si tramite petitiunile loru prove-diute cu documintele necesari pana la terminulu de mai susu D. protop. Ales. Ioanovicu in *Jebelu*, si totu-odata in vreo Domineca séu serbatóre se se presente in s. biserica spre documentarea desteritatei sale in cantare si tipicu.

Vermesiu in 22 Ianuariu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu

3—3.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la clasa II-a din comun'a *Cenadulu-Magiaru*, protopopiatulu Aradului, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **19 Februaru a. c. 3 Martiu**

Emolumintele sunt: 200 fl. v. a., 10 jugere pamentu estravilanu, 7 jugere din pasculum, 6 fl. scripturistica, 6 stangeni lemne moi, gradina de legumi, estravilana de 300 □; quartiru liberu, diurne la conferintie 2 fl. v. a. pe tóta diu'a; dela inmormentari mari 40 cr. — mici 20 cr.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au a-si asterne recursele loru instruate conformu st. organicu inspector. cercualu de scóle in Sicitinu; cei cu clase vor avea preferintia; avendu fiecare recurentu in vreo Dumineca ori serbatóre a se presentá in biserica gr. or. din *Cenadulu-Magiaru*, de a-si aretá desteritatea in tipicu si cantarile bisericesci; recursurile in copie si intrate in diu'a alegerei nu se vor primi.

Cenadulu-Magiaru, **23 Ianuariu 1878.**
4 Fau r

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Teodoru Popovicu**, insp scol

Fóia pentru toți — cu ilustrațiuni.

Redactor **I. Al. Lăpădat.**

Editor **Visarion Roman.**

Apare în Sibiiu (Transilvania) în număr de $1\frac{1}{2}$ cólă pe săptămână și în volumuri de 6 côle la câte 4 săptămâni. Pe an 75 côle în 52 număr séu 13 volumuri. Tipar bun, hârtie fină, ilustrațiuni frumoase.

Aduce articoli de sciință, ofere lectură delectătoare, pledază pentru adevăr, pentru bine și pentru frumos.

Prețul abonamentulu:

	pentru Austro-Ungaria	pentru România.
Pe an	8 fl. — cr.	20 lei — bani.
Pe 6 luni	4 „ 40 „	11 „ — „
Pe 3 luni	2 „ 40 „	6 „ — „
Un volum	— „ 70 „	1 „ 70 „
Un număr	— „ 20 „	— „ 45 „

Abonamentele se fac la editorul **V. Roman** în Sibiiu, la tóte librăriile si la oficiile postale.